Badische Landesbibliothek Karlsruhe

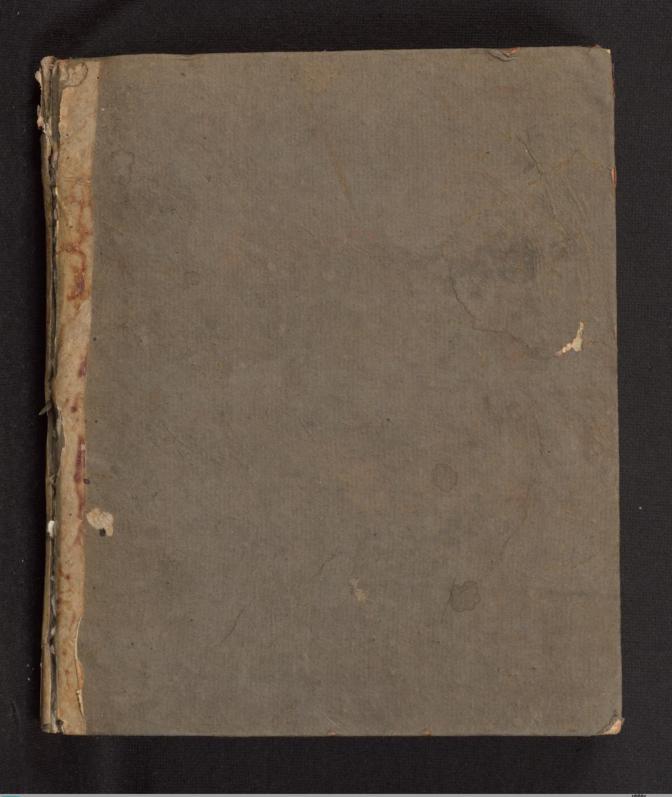
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

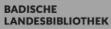
Dissertatio Inauguralis Juridica De Curiis Superioribus In Germania

Harpprecht, Christoph Friedrich Müller, Johann Georg

Tubingae, 1732

urn:nbn:de:bsz:31-130844

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA

CURIIS SUPERIORI-BUS IN GERMANIA.

denen Iberhöffen in Teutschland

SUB REGTORATU MAGNIFICENTISSIMO, SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,

CAROLI CHRISTIANI ERDMANNI,

DUCIS WURTEMBERGIÆ AC TECCIÆ, OELSÆ AC BERNSTADII, COMIT. MONTISBELIGARDI, DYNASTÆ HEIDENHEMII.

EX DECRETO & AUTHORITATE AMPLISSIMÆ
FACULTATIS JURIDICÆ,

IN ALMA EBERHARDINA

Dn. CHRISTOPHORO FRIDERICO
HARPPRECHTO.

J.U.D. SER. WURT. DUCIS CONSILIARIO, ET JURIS PROF. PUBL. ORD.

Dn. Præceptore & Fautore colendissimo,

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure honores, & Privilegia Doctoralia Legitime capessendia.

Ad Diem Septembris Anno M D CC XXXII.

Publico Eruditorum Examini fubmittit
Auctor et Respondens,

JOHANNES GEORGIUS MULLERUS, Heilbronnensis.

TUBING &, LITTERIS SCHRAMMIANIS.

SUEVIÆ FRANCONIÆ RHENENSIUM TRACTUUM

S. R. I. EQUITIBUS

ILLUSTRISSIMIS, PERILLUSTRIBUS
AC GENEROSISSIMIS

DOMINIS SUIS

NEC NON

MÆCENATIBUS GRATIOSISSIMIS.

TOBINGES, LITTERS SCHENNICKER

DOMINI GRATIOSISSIMI.

vel nimia cirogancia adductus viderer.

Aft erigic me, veniamque iperare jubce

fingularis Clementia, qua perillufrium VESTRORUM NOMINUM cub

tores devotissimos sovere soletis, Cuis

igitur milit vitio verter, quod inter

indusi aninama, VORIS, Gardofishmi

Editatus per longum temporis spatium, cujus vel quorum Nomina specimini huic Academico, à quibus & Præsidium & Splendorem expectare posset, præsigerem, in meum tandem 1:[2 in-

induxi animum, VOBIS, Gratiofissimi DOMINI, illud humillime dedicare. Dubius quidem merito hæsi, antequam mihi hoc fixum deliberatumque fuit, veritus, ne ad hanc Audaciam inconsulto quodam ausu, vel juvenili impetu vel nimia arrogantia adductus viderer. Ast erigit me, veniamque sperare jubet singularis Clementia, quâ perillustrium VESTRORUM NOMINUM cultores devotissimos fovere soletis. Quis igitur mihi vitio vertet, quod inter humillimos Cultores VESTROS gradu & censu plerisque impar, licet reverentia arque devotissimo cultu vix ulli secundus eo laborem, quo & ipse Gratiæ VESTRÆ tam late patentis, & ad omnes bonos diffusæ aliquos

quos fructos percipere queam. Subjicio itaque Illustri VESTRO Conspectui Meditationem hanc Inaugura-Iem, quam tanquam pignus pectoris mei Illustribus VESTRIS NOMI-NIBUS unice dicati, gratiolo suscipiatis animo, meque ac omnes conatus meos, mea denique studia summo & exoptatissimo Patrocinio VESTRO quam commendatissima habeatis, humillima mente etiam atque etiam rogo. Summum, quod eminentissima potestate terris præest, Numen VOS, PER-ILLUSTRES DOMINI, cum omnibus Illustribus FAMILIIS VESTRIS sospites fortes ac hilares, rebusque optimis & felicissimis perpetuo florentes quam diutissime servet, totumque Illu-OHANNES GOORGHIS MULLI

are.

Jam

III,

on.

etu

STREM in Sacri Romani Imperii Decus atque splendorem inconcussa incolumitate omnibusque prosperitatum generibus largissime cumulet. Ita precatur

DOMINI GRATIOSISSIMI

HAUSTRES DOMINE com comic

bus Illustrabus FAMILLIS VESTRIS

fospires fortes of hilares, rebusque opri-

mis & felicifimis perpeno florences

PERILLUSTRIS VESTRI ORDINIS

Cultor devotissimus Mauf

JOHANNES GEORGIUS MULLER.

7. N. D. N. J. C. PROOEMIUM.

Ateriam de antiquis in Imperio Romano Germanico olim usitatis, postea vero abolitis Judidiciis Germ. Oberhossen pertractantibus, Præsaminis loco de variis, qui quondam in Germania exstitere, judicibus aliquid præmittere liceat. Ad tempora recurrentes antiquissen, deprehendimus, Germanis suisse Principes, qui invani.

Germanis fuisse Principes, qui jura per pagos vicosque reddiderunt, Tacit. de morib. Germ. c. XII. Cæsar de B. Gall. Lib. VI. c. 23. hos autem fuisse nobili stirpe natos, idem prodit Tacitus Cape XIII. Insignis, inquiens, Nobilitas aut magna patrum merita Principis disgnationem etiam adolescentulis assignant. Verum enim vero penes hos solos juris dicundi potestas haud suit, sed ex ipsa plebe delecti nonnulli, judicio Assessira dati. Conr. Dist. de urb. German. Thes. 4.7. Nec illis suit jusaut tributum suis indicendi, nullum item suit belli ac pacis arbitrium, nis plebis consensu impetrato. Constituti suerunt in majoribus totius populi comitiis, uti clare Tacitus de M. G. Eliguntur, inquit, in indem Concilius & Principes. Adeoque eligendi jus non suit penes unius alicujus pagi incolas, sed apud optimatum & delectorum ex omnitale.

rita.

plebe Concilium Conting cit. Differt, Thef. 48, Principes hos, quos appellat Tacitus, ab antiquissimis usque temporibus Germanice Graven dictos fuille, allerit Conr. in D. modo alleg. Th. 49. vocem vero Grav à Grau derivari posse puto, ac Graven ita è canitie fuisse appellatos, teflatur Meinders D. de furisdictione Colonaria & Curiis Dominicalibus, & in append. ad ejusdem D. de Origine, officio ac munere Gograviorum S. s. Unde post apud Francos nomen Gravionum, quo nomine ipsi Comites fuos nuncupabant, permantit, nimirum senes canitie venerabiles ad munus judiciale præcipue deligebantur, Hert. Notit. Veteris Germania populorum Cap. 4. S. 7. hincque vox Gravionis sudicem significabat, Meinders Diff. de Jurisd. Col. & Curiis Dominical, L. c. Befold. Thef. Pract. voc. Grav. Quam fignificationem & sequior atas tenuit, Gloff. Spec. Saxon. Lib. 3. art. 13. Ein Grav bedeut nach altem Gadbfifchen Teutschen einen Richter, darum haben diesen Nahmen viele unterschiedene Riche ter. Knichen de fure territ. cap. 4. n. 95. seg. Besold. Confil. 195. n. 10. seg. Wehner. obs. Pr. voc. Grav, Braffchafft. Schilter ad fus F. A. c.1. S. 13. Hett. D. de Orig. & progreff. fec. J. R. G. S. 2. & pallim. Alsessorum his principibus junctorum jam antiquitus receptum nomen Germanis eft Schepen, Schopffen, Schoppen, qui concurrentem cum principibus habebant Jurisdictionem, Cont. supra all. Dif. Thes. 49. Quæ Jurisdictionis autem, eadem & meri mixtique Imperii fuit ratio. Nec enim legas, vel delectos illos Scabinos fine Gravione, vel fine Scabinis Gravionem in quemquam animadvertisse. Ita nec de summa Reip, quicquam constituere vel plebi licuit soli, vel soli Gravioni : Sed ad Concilium, si quid majoris rei esset constituendum, etiam ex plebe delegati una cum principibus convenerunt. His tamen inter se de minoribus rebus consulere & statuere fas erat, etiam inconsulta plebe; de majoribus vero negotiis non nisi ea adhibita, Cont. c. D. Th. 50. &c ejusdem D. de Ducibus & Comitibus Imp. German. Th. VII. Qued exprefsis verbis docet Tacitus de M. G. De Minoribus, inquiens, rebus Princis pes consultant, de majoribus omnes, itv tamen, ut ea quoque. quorum penes plebem arbitrium est, apud principes pertractentur. Ex quo liquer, in omnibus his maximam tamen vim & autoritatem principum fuille: Conr. e. l. Sub Regibus stirpis Merovingicæ judiciaria potestas erat penes Comitem s. trefectum Palatii, qui Major Domis dicebatur, & de omnibus

omnibus secularibus causis curam instanter habebat, ut nec seculares prius Regem absque ejus consultu inquietare necesse haberent, quousque ille prævideret, si necessitas esset, ut causa ante Regem merito venire deberet. Præterea in hoc maxime ejus solicitudo erat, ut omnes contentiones, propter æquitatis judicium Palatium aggredientes, juste & rationabiliter determinaret, seu perverse judicata ad æquitatis tramitem reduceret, ut & coram Deo propter justitiam, & coram hominibus propter legum observationem cunctis placeret, Lehmann Chron. Spir. lib. 2. cap. 9. Id vero notandum, quod Comiti Palatii in causis principum Imperii, non nisi cum speciali Regis mandato, judicis officio sun. gi licuerit, sed solummodo inferioribus Jus dicendi potestas concessa fuerit; Id quod testantur Cap. Franc. lib. 3. cap. 77. de Episc. Comitib. & potentioribus, qui causam inter se habuerint ubi ita: Neque ullus Comes Palatii nostri potentiores causas fine nostra jussione finire prasumat, sed cantum ad pauperum & minus potentium justitius faciendas sibi sciat esse vacandum. Ad hanc Dignitatem illi tantum evehebantur, qui facultatum copia abundabant, ac illustris prosapiæ splendore aliis præfulgebant. Eginhardus in vita Caroli M. Ut plutimum unicus tantum Palatii Comes hoc judicis officio perfunctus est; Ast postea Carolus M. hoc mutasse & plures constituisse, atque ita nimiam, quam Major Domus intuitu osticii sibi arrogabat, potestatem diminuisse videtur, non ignorans, Patrem Pipinum aliosque antecedentes Majores Domus Regibus se æquasse, vices eorum occupasse, iis nihil præter inane Regis vocabulum reliquisse, acomnem potentiam summamque Imperii ad se traxisse, Eginh. in vita Caroli M. ubi ita : Opes & potentia Regni penes Palatii Prafectos erat, qui Majores Domus dicebantur, & ad quos summum Imperium spe-Etabat: Neque Regi aliud relinguebatur, quam ut regio tantum nomine contentus, crine profuso, barba submissa solio resideret, ac speciem dominantis etfingeret, legatos undecunque venientes audiret, iisque abeuntibus responsa ex sua velut potestate redderet. Atque tales quidem Palatii Comites ex qualibet Imperii natione eligebantur, ut unusquisque subditus in sua lingua audiri, ipsique solatium auxiliumque impertiri potuerit. Lehm. L. 2.6.9. Sub Regimine porro Francorum Ducibus Provinciarum Administratoribus suberant Comites, qui in Civitatibus ac pagis jus dicebant, Lehm. Chr. Sp. Lib. 2. c. 21, 22, 23, Struv. Ginleitung jur Reiches Hiftorie im A 2 Dritten

es, ques

e Grippen

to Grut à

atos, it.

libus, 3

um f. s.

Comites

sad mu.

ie popu-

Mein-

all, tor,

i, Saza,

utiden

帅

16.16

u F.A.

. Al-

omen

tem

helo

fair

vel ec de

2710-

iam le

e;

. B.

Si.

4

Dritten Absat 6. 20. Conring D. de Duc. & Com. Imper. Germ. Thef. 14. Etenim, quemadmodum unusquisque Ducatus in certos pagos erat divisus; Ita cuilibet tali pago, Gove dicto, Cont. D. de Urb. Germ. Thes. 51. & de Judic, Reip. Germ. Th. 83. Comes præficiebatur, Gogravius inde appellatus, Lehm. Chr. Spir. Lib. 2. C. 9. qui justitiam administratet. 1, c. c, 17. cum delectis è populo aut Scabinis, c. l. c. 9. Conr. l. c. Struy. Supra all, I. Ævo Carolingico præ aliis judicibus eminebant Missi, quorum officium clare proponitur in Capitulis Caroli & Ludovici Lib. 2. c. 26. his verbis: Ad hoc à nobis missi constituti, ut, si quilibet Episcopus aux Comes ministerium suum propter quodlibet impedimentum implere non possit. ad eos recurrat, & com eorum adjutorio ministerium suum adimpleat. Et si talis causa fuerit, que per eorum admonitionem emendari non possit, per eos ad nostram notitiam deseratur. Et si forte Episcopus aut Comes aliquid negligentius in suo ministerio egerit, per istorum admonitionem corrigatur: Et omnis populus sciat, ad hoc eos esse constitutos, ut, quicunque per negligentiam, aut incuriam vel impossibilitatem Comitis justitiam suam acquirere non poterit, ad eos primum possit querelam suam deferre, & per eorum auxilium justitiam acquirere. Dicti suere Missi, eo quod ab Imperatoribus in provincias mittebantur, jus ibi dicendi, & quorumcunque querelas audiendi ac decidendi, Lehm, Chr. Sp. lib. 2. cap. 10. At nec hi soli judiciaria gaudebant potestate, verum etiam Comites, utpote quibus Leges Francicæ inculcabant, ut pleniter justitiam diligant, & juxta vires eorum expleant, ac quorumcunque querelas plenissima & justissima deliberatione definiant. 1 c. c. 17. His Comitibus, quia sapius qua consiliarii ad obeundum suum munus in aula Imperatoris versabantur, vel exercitum in expeditionem educebant, fuerunt adjuncti Prapofiti, Germ. Statthalter, Bogt, Schultheiß, qui in Comitaru judicium exercuere, vid. Lehm, l. c. c. 22. una cum Scabinis five Affesforibus, quorum electio penes missos, vel Comites & populum erat. L. all. Quamvis autem jam dixerimus, potissimam muneris Comitum partem absolvisse justitiæ administrationem; hoc tamen etiam certum est, non unam horum eandemque semper fuisse conditionem, sed varia corum genera orta fuille, tum à locorum varietate, quibus ut præessent erant constituti, tum negotiorum diversitate, quibus occupabantur, cognominatorum; Vid. Burcard Cotthelff Struv. in differt, de offic, Imp. Saxonicis, fett. l.

fett. 1. S. 3. Sic sub Carolingis fuerunt Comites Palatii, Comites, & Centenarii, à Centenis, in quas regiones distinctæ erant, dictorum, capit, lib. 3. c. 10. lib. 4. c. 23. apud Lehm. Marquardus Freherus in Orig. Palat. lib. 1. c. 2. qui in Comitatu justitiam administrabant, tam in Civilibus quam Criminalibus jus dicendo, & delinquentibus pænas legibus Imperii definitas irrogando. Lehm. C. S. lib. 2. cap. 17. A Comitibus Provincia sub Carolo M. distinguebantur Comites Palatini sub Imperatoribus Saxonicis, quod illi in universa provincia, cui erant præpositi, jura reddebant; hi vero terram Palatinatui adjectam solum gubernabant, in eaque potissimum jurisdictionem exercebant; Struv. c. l. S. 6. A quibus differunt Marggravii, à voc. March limitem vel fines notante, nominati, Lindenbrog Gioffar. voc. Marcha. Marquard. Freher. in Orig. Palat. all. loc, qui finibus præfecti incursionibus hostium resistebant, & simul ibi jus dicebant, Conr. Diff. de Duc. & Comit. Imp. Germ. Thef. 17. Struv. Ginleitung jur Reiches Historie sten Absat S. f. nec non Burggravii à Burgo seu castro vocati, Marq. Freh. l. c. qui munimentis, quæ arcium nomine veniunt, & locis finitimis regendis atque tuendis præstituti erant, Struv. D. de voto Burgoraviatus Strombergensis §, 2. Conr. l. c. ac simul jus dicebant, secundum Speculum Saxonicum Part. 3. art. 52. apud Struv. l. c. A variis his judicibus jurisdictio non nisi nomine Cæsaris exercebatur, Kemmerich Introd. ad Jus P. lib. 7.cap. s. S. 16. Conr. D. de fud, Reip. Germ. Thef. 36. usque 39. cuique vero recursus ad Judicium Regium patebat; Conr. 6. D. Th. 36. 38. 63. & passim. At ob Imperii Germanici amplitudinem hoc non sufficiebat, sed hinc inde judices provinciales constituebantur; id quod patet ex Suevico Jure Feud. Ao. 1452. Norimbergæ collecto apud Schilter. Cod. Jur. Alemann, Feud. Die Mann fullent tomen fur ben Landrichter in Des Gerichte 2c. Et cum turbulentis Interregni magni temporibus diffidationes orirentur, ac ubique judicia exularent; Arbitraria Judicia, quæ semi Germanica voce Austrega appellantur, constitui cœperunt, Conr. c. D. Th. 53. 54. & fegg. B. G. Struv. Ginleitung gur Reiche = Hi-Rorie im Sten Abfat S. 13. & Synt. fur. Publ. c. 24. 6. 35. fegg. cum quibus quandam habent affinitatem ea judicia, quæ Germanice Dberhoffe nominantur, & de quibus aliquid pertractare certum est. Cum autem hacce materia, (uti Kressius in Comment, ad Const, Cr., Car. not. ad A 3 ATt. 219.

The ...

लास ती.

m. The

avius in-

iftratet.

. Strav.

f, 900.

16.2,6.

opus aus

u possit,

at, El

i, per

quid

OF:

nijin

rere

uxi-

bus

las

U-

.e-

297/

a de-

con-

ve)

m.

12/72

am

art. 219. fatetur) à Commentatoribus sicco socco hucusque suerit præterita, spes me sover pulcherrima, fore, ut Tu, B. L. mihi, cui non Commentarium, sed saltem Dissertationem scribendi animus est, si quæ melius exhauriri potuissent, ignoscas, eaque, quæ ex Archivis publicis depromere potui, æqui bonique consulas. Deus interim T. O. M. hunc laborem exoptato auspicio ac successu secundet.

Thesis I.

Ermanis veteribus simplici ratione fuisse processum, neminem Hiftoriæ rerum Germanicarum peritum fugiet. Quamvis enim jure, ntut non scripto, haud carerent, ac circa justitiæ administrationem plurimum essent solliciti; modus tamen procedendi brevis erat, Struv. Hist. Jur. cap 6. S. 1. Simplicibus tum populi non astuti non callidi Tacit. de M. G. c. 22, §. s. motibus conveniens, legum multitudini, Advocatorum malitiæ, lucri cupidini lítes protelanti adversantibus. Hinc factum, ut iplæ etiam gravissimæ inimicitiæ tam cito fuerint compositæ, id quod diserte testatur Tacitus de M. G. c. 21. Suscipere tam inimicitias seu patris seu propinqui quam amicuias necesse est. Nec implacabiles durant. Luitur enim etiam homicidium certo armentorum ac pecorum numero, recipitque satisfactionem universa Domus &c. Talem processium simplicem, facilem, ac brevi tempore circumscriptum & multis insequentibus temporibus obtinuisse, nec controversias obortas in longum protelatas, sed ex receptis moribus ex æquo ac bono sententias pronunciatas fuisse, nos docent Conr. Tr. de Orig. fur. German. Cap. 25. & Differt. de Judic, Reip. German, Thef. 52. Struv. Histor. Jur. c. 6. S. 14. Lehmannus in Chronicis Spirensibus lib. 4. 6.21,

Thef. II.

HÆc juris morumque ratio apud Germanos sensim suit continuata. Namque licet Seculo XIII. Jus Civile æque ac Jus Canonicum pedetentim suisset in Germaniam introductum, Hert. D. de consult. legib. in Special. Germ. Rebusp. § 14. id quod ex eo patet, quod in Jus Saxonicum,

cum, cujus natales plerique DD. ad confinia Seculi XII. & Seculi XIII. & quidem ad tempora Friderici II. Imperatoris referunt, Conr. de orig, Jur. Germ. cap. 30. multa ex Jure Civili Justinianeo fuerint inserta, Struv. Histor. Jur. cap. 6. §. 39. Stryk Diff. pralim. ad Uf. Mod. ff. §. 10. Speculum Saxonicum art. 56. lib. 2. & à Seculo XIV. magis invaluisset in Germania Jus Justinianeum, teste Struvio laties hoc deducente in Historia fur, cap. 6. §. 30. dum erectis Academiis juris Civilis Profesiores constituebantur, exinde etiam in Aulas Imperatorum accersebantur homines in utroque jure edocti, de quo quidem contrariam fovet sententiam Conringius de Orig. Jur. Germ. S. 32. demonstrare contendens, nonnisi Seculo Decimo Quinto in Scholas atque fora Germaniæ introductum fuisse Jus Civile, & quæ ante hæc tempora fuerint initia, admodum tenuia: Tantum tamen absuit, ut tales erectæ Academiæ & hinc inde exfistentes Jureconsulti ob tantam Imperii Romano-Germanici Amplitudinem juri dicundo ac causis decidendis sufficerent, ut potius nimius controversiarum eumulus grandem eorum copiam desideraret. Quoniam vero Juris Civilis difficultas tantum Jurisperitorum defectum progeneraverat, ut pauci tum existerent, qui ad ductum & normam Juris Civilis judicare & sententias concipere poterant; Judices quippe erant homines æqui quidem, quos senilis prudentia commendabat, & experta justitia ac pietas, sed illiterati, qui secundum leges provinciales ubique usitaras & consuerudines pronunciabant, testibus Struvio in Hist. jur. cap. 6. 9. 28. & Contingio in Orig. 7. Germ. cap. 25. 8 28. Hinc Legum peritia ad paucos redacta, usu veniebat, ut, cum judices solius æqui gnari Legibus dissolvere lites nequirent, sæpius judiciorum vicinorum Jureperitis haud dubie instructorum, quo ipso multa illis præ omnibus aliis conciliata fuit autoritas, operam requirerent, ad caque controversias deserrent: Cui accedebat exigua à principibus in turbulento rerum statu judiciorum habita cura, utpore qui in causis dubiie non modo subditis suis, sed & judiciis ipsis ad Magistratus Oppidanos: ac vicina judicia appellare vel consultum ire permiserunt.

white I mare known at the all appearing the

Thef, III.

pizte.

n Com.

uæ me

nblicis

). M.

n Hj.

n jacq

inc

ote.

Thef. III.

Tque talia judicia, quorum dijudicationi res controversæ ab iliis voluntarie relinquebantur, germanice Oberhoffe vocantur, Const. Crim. Car. art. 219. nec res nisi per paraphrasin latine reddi potest. Verbum Oberhoff compositum est ex Ober & Hoff; vox vero Hoff, Lat. curia fignificat judicium, quo sensu Curias Provinciales Doffgericht, Landgericht dicimus. Sic vocatur der hochfte Dingftuhl und Dberhoff Supremum judicium, Resold Thes. Pract. voc. Dinghoff in Addit. Verbum autem Ober denotat secundam quasi Instantiam in sensu improprio & arbitrarie electam. Appellat Curias Superiores Kreffius in Comment. ad conft. Cr. C. not. ad art. f. S. 2. Oberhovia, quæ hoc modo describenda censeo: Quod fuerint Indicia arbitrario electa, in civitatibus ut plurimum constituta, a quibus tanguam in jure peritioribus, velut Provinciarum Oraculis, Judices in oppidis minoribus & communitatibus vicinis, jurium & rerum ad judicia eorumque exercitationem pertinentium minime experti, in causis tam civilibus quam criminalibus decidendis dubii herentes, ad scrupulum illum dissolvendum, ex inveterata consuetudine, sumtibus partium consilia ac sententias expetebant.

Thef. IV.

E Tymologiam atque Descriptionem excipit Synonymia. Oberhöffe dicuntur quoque Obergerichte, uti docet Lehmannus in Chr. Sp. 11b. 4. cap. 17. ubi ita: Die Richter haben nicht allein, was der Stadt Rothdursst und Wohlstandt erfordert, beneben dem Grassen und sein nen Stadthaltern verwaltet. sondern auch alle Bürgerliche Jerungen, Frevel und Malesiz-Sachen verhört, erkenndt, gericht und bestrafft; So sich in des Speyrgaus Flecken und Dorfsschafften dergleichen Sachen zugetragen, haben dießelbe vors Obergericht zu Speyer zu Entscheid, Erkandtnuß und Erledigung gezogen werden müßen. Acque Judices in Curiis Superioriqus splendidis nominibus der Oberriche ter suisse insignitos, Acta Wimpinensia docent. Vocantur etiam Con-

Sulta-

fultations - 50ffe / quod in causis dubiis Consilia ab ipsis expetuntur, prout majoris securitatis gratia consultari solent Academiæ. Nec non Appellations - 50ffe / eo quod & Appellationes illuc devolvebantur, quæ tamen propriè Appellationes haud crant, uti insta dicemus.

Thef. V.

Ujusmodi Curiæ Superiores passim olim erant constitutæ. Sic ta-In lem quondum in perantiqua Civitate Imperiali Wimpinensi exstitisse, testantur Acta Wimpinensia, è quibus sequentia excerpere liceat: Aff Clag Untwort Redt Widerredt Ungehörter Zeugen Sag, bud entlichem gethanem Rechtbeschlieffen hinderfegen, Auch allem ermegen, Dieweil aber Die Sache fich etwas difputierlich und weitleuffig ansehen laßt, Alls acht fich der Richter folche zu enden und darinnen ju erfennen noch jur Zeit zu gering verftendig, haben berowegen altem Berkomen nach dieselben an die Ernveste Fursichtige Ersame und weise herrn Soulthais Burgermaifter und Richtere des Hapligen Romischen Reichstadt Wimpffen als Iren Oberhoff darinnen Betel gu fellen und Die Sachen ju erwegen gewifen &c. Tanta hoc judicium in circumjacentibus regionibus pollebat Auctoritate, ut à variis Civitae tibus ac pagis alterius jurisdictioni subjectis de casibus dubiis quam sæpiffime consuleretur, id quod patet aus dem Wimpfemer Oberhoffs Urthels Buch de Anno 1474. bif 1608. ubi ita : Dif Stett und Dorffer alter Fryhaitt nach pflegen je Urtel by Uns zu holen als vor Dem Obernhouff. Stett. Mergetheim, Bonigfen, Weibstatt, Bis fcoffsheim. Dorffer. Rorbach, Beingheim, Rochendorff, Stockad, Gumpper, Garttad, Obern Ifegheim, Suffelhart, Belmftalt, Bars gen, Bollenberg, Bieberach, Erstatt, Duttenburg, Richen, Bonfelt, Obern- Grießheim, Baptstat, Offenen, Massenbach, Soche ufenn , Sagenbach , Biberach , Bachenheim , Rappenau , Meffheim , item Groß und Rlein Ifegheim, Untergrießheim, Jagfifeldt, Bartach, Großgartach, die gange fo genanndte teutsche Ebne, und andere Chur - Pfalbifch : Teutschordisch : Burttembergisch : und Ritterschafft. liche Dorffer mehr. Nec non Spiræ ejusmodi judicium fuisse, videre

ab ilis

Conft.

off, Lac. gericht, oberhoff

it. Ver-

proprio

emment.

plani.

14733

72008

714

est ex Lehmanni Chron. Spirens. Lib. 4. Cap. 13, ubi ita inquit: Die Stätte, Flecken und Dorfschafften des Spenergaues und Bisstumbs, unangesehen daß sie gewiesse Regenten und Herren gehabt, welche die Könige und Keyßer an Ihre Statt zu Verwaltung des Spengaues eingesehet; Sohaben sie doch das Gericht und E. Rath zu Spener jederzeit nach alter Gewohnheit vor ihren Oberhoff erstennet, und daselbst in schwehren Irrungen Weißungen gehohlet. So besindet sich aus einem Vertrags-Vriesst zwischen Bischoph Friederich und der Stadt Spener Ao. 1294. auffgericht, daß die Gesmennden von Verghaußen, Harthaußen, Heinhoffen Dudenhoffen und Walken alle ihre Klagen und Irrungen vorm Stadt sericht zu Spener anbracht und ausgetragen.

Thef. VI.

Onfultabantur hæ Curiæ superiores, quotiescunque in causis dubii quid occurrebat, Const. C. C. art. ult, ac judices notitià ferendi congruam sententiam destituti erant; ceu apparet ex Actis Wimpinenfibus: Gonftige Bern. Dieweill Wir die Richter albie que Wenbe fatt, buf in diefer Sachen nach gehabtem Bedacht daruff zu einem Orthell nit khinnen entschlieffen / so haben wir folde Handtlung omb Rath vnndt Artheils Weng für vnndt an Ewer Erfame Wengheit gewisen ic. Und aus der Vorrede des Wimpfemer Ober-hofs-Buchs, ubi extat: Nachdem und von alter ber und fast viel langer denn in Menschlicher Gedachtnuße gefin kan, von eiltichen Statten und Dorffern bienach benant, die der Urtel fich nie verfteen tonnen / ben uns von Schulthuffen und Richteren Unfers Statt-Berichts Urtel gehohlt haben, und hinfur hohlen und suchen &c. Ex hoc etiam elucet, quod jam tum inveterata fuerit confuetudo fora Curiarum Superiorum adeundi, quod & sequens ex Actis Wimpinensibus excerpta fententia comprobat. In Sachen gwifden Phillips Erengwart, bnndt Mendel Vtoen, Wevlandt Philips Romigen Seelig hinterlaffenet Rinder Vormunder ju Daspach, 2118 Eleger an einem, bundt dan Sanffen Schrenber bnot Sontag Brunnen beide Burger undt Meurer albie zu Weybstatt als beclagte ander theils. Alfo nach Clag bundt Antwortt, Redt vundt Wieberredt, auch Beugen Sag, bundt allem fcbriefftlichen undt mundtlichen Furpringen, bundt baruff genolgtem endtlichen Rechtfat, weißt der Richter Diefe Sandlungen Urtheils Wenfe an daß Stattgericht ghen Wimpffen, 2118 Ihren ordenlichen Oberhoff, Altem Gebrauch nach &c. Atque rationabilis hac fuit consuetudo; Omne enim videtur rationabile, quod cum redæ rationis dictamine convenit. Assumamus de Consultationibus Curiarum Majorum. Et certo non adversabitur rectæ rationi, litigantium jura per prudentissimos examinare. Judices sæpe ignorantia laborant juris, cum & imperiti judicis officio fungi non prohibeantur. Sunt interdum pluribus impediti negotiis. Et aliæ intercedere possunt causæ, quæ negotii accuratiorem deliberationem atque disquisitionem impediunt, unde facile præjudicium partibus esset metuendum. Suppleri igitur per Collegia ejusmodi omne potest, quod in ipso desideratur judice. Imo judici quoque id ipsum expedit, qui omnem hac ratione corruptionis evitabit suspicionem facile, Coram Deo suam allegaret frustra ignorantiam, cum culpa non careat, qui non consulit, cum poterat, prudentiores vid. Conft. Cr. Carol. art. ult.

Thef. VII.

C'Emper vero Acta transmittendi causa tres judices coram his judiciis O comparuisse, satis luculenter probat Præfatio des Wimpfemer Oberhof Urthele Buche: Und follen allwegen dren Richttere von bem Bericht der Statt und Dorffes fur das benant unfer Stattgericht tomen 1c. ac inter sexcentas alias in Actis Wimpineusibus exstantes sententias hæc ,quam hic ponere placet. Bu muffen off des Schulthuffen Fragen hatt das Bericht ju Rochendorff durch 3r mitgefellen Witts mann Beter Diether Sang Ut vnd Jorg Grief In Urtels Wife für one das Stadt Gericht ju Wimpffen bracht, Alfo nach herkommen und altem Bruch der von Rochendorff Erkennen Wir Einmutiglichen au recht, Deter Bittmann gegen ber Berrichafft ein zimlichen 216trage thon fol Bu Urfand dato fub Sigillo ao. rl. 1474.

und Bis

n gehabt,

tung des

E. Nath

gehohlet, ph Fried de Ges

enhoffen

ericht ju

endi

ung possinger then

ma

MB tiam

apeerpta nnot

t Am

Aft Spiræ, ubi tale judicium florebat, hæc fuit recepta consuetudo, ut duo saltem judices Consules & Senatum Spirensem adirent, hucque Acta transmitterent, quod Actis mihi ex Archivo Spirensi communicatis demonftro, hac fententia : Bir Die Burgermeifter und ber Rath Der Statt Speger entbieten ben Erbaren Schultheiß und Berichts Schof fen ju Lauterburg Unfern freundlichen Gruß gubor. Liebe und gute Rreund! Don zweren Guren Gerichts. Mannern ift uns als Eurem Oberhoff verschiedener Zeiten ein Gerichts Sandel zwischen zc. zc. umb Weißung der Urtheil fur und anbracht worden ze. Datum Den 28. Dec. an. 1574.

Thef. VIII.

DRocessus coram Curiis Superioribus sumtibus partium suisse expeditos, testis est Lehmannus in Chron, Spir, Lib. 4. Cap. 3. Gie haben Schren bestimbten Tax gehabt, was fie vor jede Weifung bezahlt; Demlich Renferslautern 1. halben fl. Brufet i. halben fl. Unmenter einen Ortsgulden, Lauterburg ein Orth, Walken 2. Schilling Pfenning, Gelingen vier Schilling. Sic quoque res fese habebat, cum Curia Superiori Wimpinenfi, vid. Præfationem Des Oberhof-Urthels Buchs von Wimpffen, ubi ita: Und von folichem Brieff der Urtel follen die Parthepen, fo die Urtel bekommen, vnferm Schreiber ein Pfunt geben alter Warung, bas ift, breifigt gutter Pfennig. Variabant autem Sportulæ, prout apparet aus der Statt Wimpffen Reformation und Ordnung alten Herkommens und Rechtens, Rlag und Urtel Geld betreffend. In mundlichen Relationen , fo von der gandichafft gen Wimpffen an das Statt-Bericht giengen, gebührten drenfig Pfennig dem Stat-Gericht fur Urtel Geld, wie von Alter bero, dergleis den drenfig Pfennig dem Schultheiffen, Stat-Schreiber, und Gerichte Rnechten ju vertheilen. In Schrifftlichen Consultationen, item fo Acta fürkommen von zwaintig Blettern oder Darunter , fol dem Stat - Bericht ein Gulden davon ju Urtel - Gelt gegeben werden. 2Bo aber die Acta über die zwaintzig Bletter hielten, fo mannig Blat Das were, fo viel halber Bagen ju dem Gulden für Urtel- Geld erlegt merden

Baden-Württemberg

werden soll. Und von solchem Urtel-Geld sollen auch Schultis State schreiber und die Gerichts - Rnecht umb jr Gebur belonet werden. E quidem Imperator Carolus V. in sua Constitutione Criminali art. 204. E 219. mandat serio, ut judices in causis dubiis sine partium expensis ad Curias Majores, ad Collegia J Ctorum & Dicasteria consugiant, indeque consilium petant. Quando enim judex munere suo sungitur, hoc ipsum proprio sumu & expensis sacere tenetur, nec habet impensarum repetitionem, arg. 1.18. sf. de Oper. Libert. Sed videmus tamen, consuetudine aliud in his Curiis Superioribus esse introductum & receptum, ex supra all.

Thef. IX.

NEc longis ambagibus controversias in his judiciis protelatas, sed celerrime suisse terminatas, conspicere licet ex Lehm. Chr. Spir. Lab. 4. Cap. 21. ubi ita ait : 2Bas den Process in Rechts- Sachen anlanget, wiewohl man vor Gericht und Recht, in Recht - Sachen gar langsam den Brauch der Protocollen angefangen, so ist aus denselben fast vor 200. Jahren beschrieben, zu vermercken, daß vor Alters ein furger Process in allen burgerlichen Grrungen gehalten, und fcwehre Sachen in zwegen oder drepen Gerichte= Sagen aufs langfte erlediget worden. Es befindet fich aus einem Protocoll, Darinnen mehr als taus fend Urtheil eines Rathe, fambt ber Partheyen Rlagen und allen Sandlungen, fo vor Gericht und Rath fürkommen, nicht allein in Sachen der Burgerschafft ju Speper, sondern auch vieler Abelichen Derfonen aufm Lande, der benachbarten Statt, Flecken und Dorff-Schafften, fo Endscheid und Urtheil vom Rath zu Spever vielfaltig gefucht, daß die Parthegen mehr mundlich, und gar nicht in Schrifften Ihre Sachen entweder felbft, oder durch eines Nathe berordnete und beendigte Fürsprechen, nach gestalt der Sachen entweder vor Bericht, fo fie dahin gehörig, oder vor dem Rath fürgetragen, Der Rlager feine Rlage turg obne Weitlauffigteit / doch jur Nothdurfft anbracht / Der Beklagte darauff feine Ginrede fürgewendet, ber Rlager hinwies Der repliciret, und Der Beklagte dupliciret, Darneben jeder Theil fein Beweißthum mit lebendiger Rundschafft oder in Schrifften dargethan.

B

Thef. X.

ado, ut

que Acta

catis de.

lath det Schöfe

nd gute

als Eil

en 16.10.

am den

Pem

inen

19,

ING

are

epen

uten

und

ield

en

1775

glei

100

onen

, fol excen

genet

nlegt erdin

Thef. X.

Ecidebantur in Curiis Superioribus Causæ Civiles, prout docent A&a Wimpinensia, à quibus hanc unam tantum sententiam brevitatis amore adjiciamus : Binnigthen. Nach Bollftreckung borgefprochener Urthenl Ertent ein Bericht ferner ju recht, baf Reorn Rantengieffer Untwurter Juncthern Sangen Lemlin Clagern umb fein Forderung und Zufpruch nichts fculdig ift, Den Berichts. Roften zu baiden They-Ien diefer Rechtfertigung uffgeloffen uf bewegender Urfach mit verglis then, alfo bas iglicher Theol fein Coften für fich felbs tragen fol, Act. Frytage nach Balentini anno octavo 1508. Judices. Claus Opp. Hans Hutel, Michel Stor. Parces. Juncker Sans Lemlin Bammet fter vor alle Ganerben Actor, Jeory Kantengieger von Selprun Untw. Pariter quoque in Curia Superiori Spirensi tales causas civiles tractatas fuisse, testantur tot inde latæ sententiæ, quarum unam tantum probationis causa Dissertationi inserere haud inconveniens foret : In Sathen begehrter Lofung fich vor Soultheifen und Berichts Schoffen gu Lauterburg zwischen Riclaus Chun , und Adam Albrechten von Efingen, Rlagern an einem, und Dichel Beckern, Burger und Gerichts-Schöffen zu Lauterburg, Betlagten andern Theils erhaltende : Erkennen wir, wo diefe Handtlung fur Uns Rechthangig uf Rlag Untwortt überschiefte Ordnung über wieder Rauff und Lofung verkauffter Guther allem Furbringen nach und gethanem Rechtfat ju Recht, Daß Beflagter obgenent von gethaner Rlag ju absolviren und erledigen auch Die beederfeits ufgewendte Gerichte, Coften gegeneinander uffauheben, und zu bergleichen fenn follen.

Thef. XI.

IN causis etiam Criminalibus Oberhovia (ut cum Kressio ad C. C. C. C. loquar) sententias pronunciasse, documenta hujus dant Acta Wimpinensia, ex quibus sequentem apponere liceat sententiam: 3w wussen In der Sach Elaus Hassers Eleger zu dem Knecht den er zu Gesengenus

fangenus bracht hatt , hatt das Gericht gu Mergentheim burch Ir er ber Bottschaffts Umbtmann Mathes von Gale Sans Stachel und Detern von Swaigern Grem altem loblichen herkomen und Renhaitten nach Clag Rede und Widerrede In Urtels wife fur uns des Beiligf. Ro. Richs Stattgericht zu Wympffen bracht, Allfo nach Clag vnd Untwort und der von Mergentheim, muntlich und ichrifftlich gurbringen, Diewile Claus Saffer als ein vertailter undanlicher Man, Den armen Anbligt, Anschen und Ander Ameler, darzu dienende, vom Leben jum tode, wie er hoffet, mit recht gu bringen, nit furbracht hatt, und darzu den Urmen Lips und Lebens nach Innhalt der Runtschafft vertroft, Erkennen Bir Ennmutigklichen zu recht, bag der Arme also von Saffere Clage, und nach des Armen Antwort, nie bom leben gum tod gebraucht, Sonder von des Saffers Clage, bnd Gefengenuß ledig gelaffen werden foll, mit Behaltnus des Urmen Clage ju Saffern, Bu Drfund datum Gb. Sigillo Peter Werrich Shulteti uff Mittwoch vor Nativitl. Marl. Unno Lyptro. 1475.

Thef. XII.

Ppellationes etiam ad Curias Superiores fuiffe devolutas, argumento est inter alias, sententia, quam ex Actis Wimpinensibus excerpram hic adjicere placer. Mergetheim. Nach Clag Untwurt Red Widerrede grem schrifftlichem Furbringen der Zugen Sag laut vor gesprochener Arthenl und Rechtsas Erfennen Wir gu recht bas dem Rindt Unna Mendlin fein voruß inhalt vorgesprochener Brtheil und Der Framen Gre gubracht gut merden folle, und furter das vberig verlaffen Gut in zwen gleich Theil getheilt da nglichen das ein volgen und merden soll. Verum enim vero hæ Appellationes proprie tales haud erant; Ea enim est Appellationum proprie sic dictarum natura, ut ab inferiori judice non nisi ad superiorem dirigantur, per Nov. 23: c. 4. c. 3. in 6to de Appell. Hinc à majori ad minorem, vel à pari ad parem, vel ab uno & eodem ad eundem Appellationes referre non licet; 1. 4. ff. de recept. qui arbitr. l. 13. S. 4. ff. ad SCium Trebell. Ayter in processu Civili p. 1. cap. 4. obs. 4. n. 14. usque ad n. 19. in tantum, ut si de consuetu-

ocent Ada

brevitatis

prodener

ntengieffer

forderuna

den They

nt vergli

fol, Act

aus Own.

Samuel

u Aleto,

tradatas

proba-bathen

Ball

gen, Sto Ero

auffter ur, dag

edigen

Hiu=

G.C.

a Wimmaufo

III Des

matrius

dine ad parem rite appelletur, hoc ipso is, ad quem ita provocatur, illo à quo appellatur, major fiat, arg. l. 14. ff. de furisd. Sed ejusmodi Appellationes improprie tales vocantur, si quidem ex Actis constat, eas à judicibus urbicis & paganis devolutas esse ad alterius civitatis judices, qui superiores haud erant, sed quos ad sententiam serendam arbitrarie solummodo eligebant, sicque eorum jurisdictionem voluntarie prorogabant. Ex quo inferendum, quod hujusmodi provocatio genus quoddam prorogationis fuerit, ac merus actus voluntatis libera, non necessitatis, Stryk Uf. Mod. ff. Lib. 49. tit. 3. S. fin. juris enim eft, ex confensu litigatorum mutuo, eum, qui judex competens non est, alias tamen judicandi potestatem habet, vel ut dicitur in l. 3. C. de Jurisd. omn. jud. & de Foro Compet. judicio alicui præest, competentem fieri posse, per l. 1. ff, de jud. Hoc autem cum fit, Jurisdictio judicis incompetentis prorogari dicitur, unde & jurisdictio prorogata nomen habet apud Pragmaticos; apud Pragmaticos, inquam, quia etsi de re ipsa textus sint in l. 1. C. de Jurisd. l. 15. & 18. ff. de Jurisd. l. 1. 6 2. 8 1. 74. S. 1. ff. de judiciis, appellatio tamen illa Jure Civili prodita non est, quo verbum prorogare soli tempori videtur accommodatum, ut in 1, 24. ff. Locat. Cond. 1. 19.1. 30: §. 1. ff. de Legat. 1. l, 2. ff. de rejudic. A tempore vero non incommode hæc Appellatio ad jurisdictionem translata est, ut, sicut, cum tempus definitum,ultra quam tum est, extenditur, prorogari dicitur, ita & jurisdictio Magistratus, cum extra terminos sive limites, intra quos est coercita, extenditur, prorogari dicatur. Prorogare igitur est extendere, proferre, diffundere, laxius reddere, protrahere ultra terminos sibi constitutos ad causas & personas sibi non subjectas, Lauterb. Exerc. 5. concl. For. 5. quod ipsum præsupponit aliquid, quod prorogetur, quod fi intra terminos suos coerceatur, prorogatione opus non habeat, extra terminos autem & limites suos non operetur quidquam, nisi prorogatum sit legitime, & quod per se non competebat, id competat ob prorogationem lege approbatam, aut certe lege non repugnante. Hinc prorogare jurisdictionem, est jurisdictionem extra suos limites, intra quos est coercita, ad negotium aliquod controversum ad jurisdictionem illam non pertinens, extendere, vel ut brevius dicam jurisdictionem non competentem, competentem facere. Quod ut fiat, requiritur 1.) ut talis adeatur judex, qui judicandi potestatem habet, 1.3. C. de Jurisd, 1.1.ff.

de Jud. 2.) ut causa, de qua agitur, ejusdem sit qualitatis, cujus qualitatis sunt causa ad jurisdictionem illam, que prorogatur, pertinentes, ita ut qui magistratus illius sunt subditi, in ejusmodi causis jurisdictioni ipsius subjiciantur etiam nolentes. Nam si de causis illis ne suis quidem subditis Magistratus jus dicere queat, prosecto multo minus dicet extraneis, ut qui jurisdictionem non habeat in causis ejusmodi ne inter suos quidem subditos, atque adeo jurisdictio, utpote que non est, prorogari non posser, & 3.) ut litigatores in eum scientes, se judicem alienum adire, consenserint; Nam si judicem competentem esse putent, per hoc jurisdictionem ejus non prorogant, quia errantis voluntas nulla est, & quæ ex aditione prælumebatur, per erroris probationem excluditur. L. 2. pr. ff. de judic. l. 15. ff. de Jurisd. Ex quibus patet, quod quis jurisdictioni alterius judicis subjici possit volens, lege permittente, sicque jurisdictio, sient & Magistratus sive judex, qui competens non est, nec exsistit jure, facto hominis à lege approbato in hypothesi reddatur competens.

Thef. XIII.

TE tamen superioritate territoriali gaudentes existiment, fora istiusmodi prorogata superioritati suæ aliquid detrahere, eoque sese extendere, ut tales judices, quorum jurisdictio prorogata fuit, causa jam decisa, adhuc jurisdictionem quandam sibi arrogare queant in cos, qui fuæ se jurisdictioni sponte subjecerunt, arbitrarie ipsos eligendo; causa equidem adhuc pendente, jus illis dicendi facultate gaudent, ea vero definita, ne minima quidem jurisdictionis particula illis relinquitur. Neque enim per talem prorogationem ordinaria prorogantium jurisdi-Aio extinguitur, sed saltem quoad hanc causam suspenditur. Nam sicuti electo arbitro partes possunt ordinarium judicem præterire, sine noxia ordinariæ jurisdictionis; quidni liceret etiam alienam jurisdictionem prorogare, ac alius judicis judicio causam subjicere. Neque exinde metuenda Jurisdictionum confusio, cum exercitium illius prorogatæ jurisdictionis sit instar .ecarii & meræ facultatis, atque arbitrio partium telictum, quod pr .nde nec possessionem aliquam nec præscriptionem contra

rocatur, illo

usmodi Ap-

offat, ea l

is judices.

arbitratie

arie proto.

bospanis.

on neceffi-

z conlentu

tamen ju-

non, jud. &

e, perla

ntis proco-

I Pagma-

ntin L.

judicis,

logate

node apus juris-

राहार व

erminos

Exerc.

geter,

abeat .

गुण घर

apetat ob

te Hinc

es, intra

ictionem

mir.) ut

d. 1.1.f.

contra judicem ordinarium facere potest. Nec tantum privatus, sed etiam Magistratus Majores alius Magistratus æqualis vel etiam inserioris jurisdictioni se possunt submittere, l. 14. ff. de Jurisd. Et ita principes quandoque coram proprio judicio provinciali aut aulico conveniti possunt, uti exemplum est in Rege Sueciæ, qui coram Tribunali Wismarienss states submitted submitted auticum Vratislaviense ratione Silesiæ subir, & non paucis aliis. Sic quoque Reges Galliæ coram Parlamento, uti vocant, quod supremumest Lutetiæ Judicium, jus sibi dici patiebantur, qui tamen non aliter ibi conveniebantur, quam per Procuratorem, idque ideo, ne Regium Nomen ac splendor Magistratuum oculos perstringeret, vel Majestas ulla sui parte minueretur. Nec dispat est ratio Imperatoris nostri, qui, si conveniendus sit, non in propria persona, sed per Fiscalem compater, prout testatur Magnisicus D. D. Schweder Introdust. Jur. P. P. spec. Sest. 2. cap. 5. num, 18.

Thefis XIV.

Arem cum his habent rationem Arbitria Compromissoria, quæ sunt I judicia, quorum judices, qui ex pænali Compromisso litigatorum fumti, ultro ea receperunt, de controversia ipsorum libere cognoscunt, & sententiam dicunt. Quemadmodum enim tantum abest, ut ralia judicia, quæ principi sunt subjecta, & quibus tamen princeps se sponte subjicit, sibi aliquam in ipsum Jurisdictionem vindicare possint, ut potius superioritatem ejus territorialem porro venerari teneantur, ipsique subjecta maneant ; Ita absonum quoque foret, statuere velle, quod judices Compromissarii ex mero saltem arbitrio electi sibi quandam queant attribuere jurisdictionem in eos, qui sponte se ipsis subjiciunt ad sententiam accipiendam. Argumentabor à majori ad minus: Cum pedanei judicis nulla sit Jurisdictio, l. s. in pr. ff. de re judic. l ult. C. ubi & apud quem cognit, in integr, restit, agitanda sit. Cur arbitro ullam Jurisdictionem competere diceremus? Quippe cum judicis pedanei opinio iudicialis proprie sententia sit, arbitri vero non æque, 1. 13. §. 5. ff. de bis, qui not. infam. Ex sententia judicis pedanei actio & exceptio rei iudicatæ nascatur, non vero ex sententia arbitti, l. 1. C. de recept. Arbitr. AceeAccedit huc quod omnis Jurisdictio vel propria est, vel est aliena, puta ab alio mandata, l. 3. l. 4. ff. de Offic. ejus, cui mand. est furisd. & l. s. ff. de Jurisdict. Propriam autem jurisdictionem arbiter non habet, ut que vel jure Magistratus competit, vel speciali aliqua ex Lege, 1. 1. in princ. ff de Offic. ejus, cui mana, est Jurisdict. Neque habet mandatam Jurisdictionem, ut arguit 1.3. §. 1. ff. de recept. qui arbitr. receper. Cum itaque in jure Arbitris Compromissariis Jurisdictio in strictiori sensu, quatenus denotat porestatem jus dicendi, denegetur, certo certius est, illam, quatenus late sumitur, ac in nostro Imperio Superioritas Territorialis appellatur, Lauterbach in Colleg. Theor. Pract. Tit. de furisd. n. 2. multo minus illis competere in eos, qui voluntarie ipsos ad laudum ferendum eligunt.

Thef. XV.

Ustregarum quoque hic est injicienda mentio, utpote qui etiam quandam cum Oberhoviis (ut iterum cum Kressio loquar) habent affinitatem, ac prope ad naturam Compromissariorum judicum accedunt. Qualem naturam & ante Maximiliani I. tempora habuerunt; Cum enim perturbatus per bella Civilia & diffidationes Germaniæ status judiciorum circulos adeo turbaffet, ut quilibet contra alterum pro lubitu in bellum & arma rueret, rei plerumque, ut imminens à se bellum averterent, in designatos à se sub Compromissi formula judices ita consenserunt, ut horum sententiæ, sive æqua sive iniqua esset, parere & stare vellent. Et cum Aulicum Imperii Tribunal tot litigantibus haud susticeret; huc tandem in Germania deventum est, ut vel status ipsi Austregales quosdam judices, queis controversias suas spontanea voluntatum submissione subjicerent, ne ad bellum & arma cessantibus judiciis devenitetur, constituerent, vel Austregalia quædam judicia per modum Confæderationis alicujus inter complures socios, uno eodemque sædere conjunctos, instituerentur, ita ut socii etiam, qui præ aliis domesticarum virium robore pollebant, causas suas cognitioni judiciali vel omnium sociorum, vel eorum arbitrio, qui judices fœderis erant, submitterent. Cave vero putes, talia Austregalia judicia, pacto perpetuo jam

ratus, fed

inferioris

principes

eniti pol-

Wisma.

ple tatio.

liz coram

, jus libi

quam per

Magistra-

it. Na

non in

guifeus

m

int,

talia

poore

t, 01

mod

dam

tapin

Com

, Cabi an Ju-

opinio 1. f. de

וביו נוסט Arbitt.

Acce.

in antecessium constituta, hic cum Curiis Superioribus comparari, vel Austregas legales, qui deficientibus conventionalibus ex generali disposuione legum Imperii dependent : Eos saltem innuo, qui, orta controversia, pro lubitu litigantium eliguntur. Differunt autem & Austregæ à Curiis Superioribus, quod in causis Criminalibus illorum Jurisdictio non sit fundata; At hæ illarum dicisionem non respuant : Quod illi causarum matrimonialium dijudicarionem sibi vindicare nequeant; hæ vero illas admittant : Quod illi munus delatum suscipere teneantur ; hæ non item : sed potius constat, quod precibus ad sententias ferendas suerint quam sæpissime permotæ, uti docent Acta Spirensia ita : 2Ban Wier nuhn uf bewegenten Urfachen unns femlicher Urtheill einhellige lich nit entschliessen können; Go haben Wier hierauff ein folches umb mehrer Unterrichts unnd erclerung willen, auch damit baiden Parthenen mas billich unud recht wiederfahren moge, an Em. Rurficht. 2Benl. als unfern ordentlichen Overhoff wie von altem berfomen, gewiesen unnd verschoben, unnd thun benfelben alle gerichtliche Acta unnd benlagen hieben verward überfenden, freundelich pittende/ unns hierunder euweren Rath unnd guts beduncken zu ehefter Geles genheutt wie hiebevor zue mehrmahls beschehen , neben Wiederfend. ung, den Actis ju fommen ju laffen, das wollen ju E. Fürfichtl. Wenl. Wir unne alfo ju geschehen getroften, unnd benen in andere Weeg zu bienen unnd freundlichen Willen zu erweiffen geneugt, Das tum Lauterburg Montage den 14. Junii Anno Lymi 1574. Infcriptio. Den Shren: Deften, Gurfichtigen unnd Weißen Burgermaiftern unnd Rath der Statt Speper 2c. Unfern gonftigen lieben herrn unnd auten Freunden. Subscriptio. Schultheiß und Gericht Schoffen gu Lauterburg.

Thef, XVI.

Cum itaque Curiæ Superiores suerint Judicia arbitraria, quæ alterius Jurisdictioni subjecti sæpenumero in causis dubiis ad sententiam dicendam voluntarie eligebant, quid? quod precibus illa ad id permovere studebant, certum atque evictum est, & luce meridiana clarius, quod

parati, vel erali dispo. rta contro-& Auftrega urisdidio Quod illi neant; hæ antur; hz endas fue-: Wan einhellia in foldies it baiden in Fire tfomen, he Acta ende/ Beles

hitl.
ndere
t, das
Inferinaissem
s unno
sen su

1100

e alterius ntentiam permoclatius; quod

quod nulla plane gavisæ fuerint jurisdictione in cos, qui tali modo ipsas consultarunt, sententiasque ab ipsis expetierunt. Etenim licet se hisce Curiis ad judicium accipiendum subjecerint; spontanea tamen erat subjectio, ac voluntaria jurisdictionis protogatio, nec sese ad quasvis alias obvenientes causas futuras extendebat, verum in libero eorum arbitrio positum erat, eas adeundi ac declinandi; quod vero de iis haud intelligendum est, qui talibus cutiis sunt subjecti, sed saltem de iis, qui alienam agnoscunt jurisdictionem ; quod Besold. in Discurs. fur. Polit. de Appellat Cap IV. n.4. bene exprimit, his verbis: Ita sape possunt partes se mutuo convenire coram judice aliquo, qui tamen illorum Dominus non est: prout rustici quibusdam in locis habent ein Oberhoff! ubi illorum causa etiam in alieno territorio agitantur. Ast non tantum alterius status subditi, sed & Nobiles Imperii Immediati hasce Curias Majores sæpius consultabant. Vid. Lehman, Chr. Spir. Lib. IV. Cap. 21, ubi meminit : Daß ein Rath frembden und einheimischen auch vielen abelichen Berfonen aufm Lande der benachbarten Stadte, Rlecken und Dorffs Dafften in Rechtsachen gesprochen. Sic Nobilis Immediatus Knebel de Kazenelenbogen, quondam Possessor pagi Gundelsheimensis, Curiam Superiorem Brettensem ad Electorem Palatinum spectantem adiit, ut de venefica quadam sententiam ferret, suppliciumque sumeret : Ex eo autem haud inferendum, quod Electori Palatino exinde competere cœperit Jurisdictio in hujus prædium liberum & immediatum, hujusque insequentes Possessores Nobiles Immediatos; id enim si esset, competiisset quoque Curiæ Spirensi Jurisdictio in Civitates ac pagos ad Palatinatum pertinentes, qui olim controversias suas illue detulerunt, ex. gr. Billighum, vel, ut hodie appellatur, Billigheim, Godramstein, Schwechenheim, Beuchelheim vel Beuchlen, Danftatt, Mutterffatt, Wachenheim, Mudach, five Maudad, Walken und Winkingen, aliique complures in Actis Spirensibus inveniuntur. Accedit quod Knebel de Kazenelenbogen Curiam Superiorem Brettensem rogaverit, ut sententiam ferrer; jam vero certum est, inferiorem judicem haud requirere superiorem, sed facta ipsi rei mentione expectare ejus mandatum, nec quod alicui ad ejus instantiam concedarur, illi coactive injungi; Si enim Cutia Brettensis jus habuisset proprium in hac causa pronunciandi, non opus fuisset, ut hic Nobilis Immediatus illam rogasset, C 3

quo hujus caufæ dijudicationem in fe fusciperet; id quod Beatus mens Parens Lustricus, quem Pieraris caula appello, D. Faber, Immediati Equestris Ordinis Creichgoviensis quondam Syndicus in facta hac in causa Deductione satis luculenter demonstravit, his verbis : Daf es NB. feis nes Ersuchens, Erlangens, Bergunftigens von Knebel von Katens Elenbogen gebraucht hatte, wann der ob viciniratem erwehlte Obers hoff zu Bretten Jurisdictionem gehabt hatte. Adde quod adversatur Argumentum, de notoria liberorum Imperii Nobilium Immedietate, à Magnifico D. D. Schvvedero Introd in Jus P. Part, f. feet, 2. cap. 18. n. 10. expression hisce verbis: Specialium ad immediatos inprimis spectantium primum est, quod à Principum territoriali Jurisdictione sint liberi, Imperio & Imperatori immediate subjecti. Nulla ergo quondam Curiis Majoribus competiit Jurisdictio, multo minus hodie illis adhuc competit, qui tales Curias Superiores olim in suo territorio habuerunt, nec jam, postquam in usu esse desierunt, amplius habent. Pater ex Actis Wimpinenfibus, quod pagus Riechen dictus olim multories Curiam Majorem Wimpinensem consultaverit, ad cujus probationem ex multis aliis sententiis illi ab hac Curia latis hanc excerpere placet. Sinchen. Dad Rlag, Untwurt, Frem Fürbringen und Inhaltt ber Rauffgedel Erkennen Wir zu recht; Woll Elizabeth Rlenftin Congen Witwe ben Berkauff für ein Berkauff haben, had Bernhart Megler Mog und Macht den Kouff an fich zu lassen, Thet sie aber foliche nit, foll die From die gutter Woder ju Gren handen nemen und foll jeder tenll fin Roften für fich felbe bragen. Judices. Bernbart Marfchall, Veter Dur, hanns Wilhelm. Partes. Bernhart Megler, Actor. hanns Soffmann Reus. Jam hic pagus cum ad Palatinatum pertineat, Elector Palatinus sane haud concedet, ut Civitas Wimpinensis, cujus Curia superiori olim hic pagus suit usus, jam sibi in huncce locum jurisdictionem arroget.

Thef. XVII.

VErum enim vero non modo Nobiles Immediati, sed etiam status Imperii Curias Superiores olim sæpius consultarunt. Cum enim maximam

maximam fibi conciliaverent autoritatem, eo quod in neutram partem inclinantes, nullo habito personarum respectu, judicabant, & juris, observantiæ, ac conscientiæ rationem habebant, usu veniebat, ut sæpissime Electores, Principes, ac Comites causas controversas haud exigui momenti illarum dijudicationi committerent, quin etiam futuras reservarent, Fuchs in Addit. ad Lehm. Chr. Sp. L. IV, C. XXI. Imo & Ada Wimpinensia docent, quod quidam Magister Ordinis Teutonici Curiam Superiorem Wimpinensem olim rogaverit, ut controversiæ Mergethemii tum existentis decisionem in se susciperet. Ita enim ad illam feribebat : Ulrich von Cenntersheim Meifter Deuttschen Orbens ju beuttschen und wellschen ganden. Unfern fruntlichen Gruß zuvor. Erfame Dife gutt Frund. 2018 Infere lieben getreve burgermaifter budt ratt ju Mergetheim Grer Fryheit und altem berkommen nach Ir Urtel von vo pflegen zu holen, haben dieselbigen von Mergetheim Sibundt fachen under handen, darumb fie urer erkanndtnus und leutterung notdorfftigk fin, Alls vch diß gewärtig bewißere, defhalb zu voh gefant, ferner underrichten werden, bitten Wir voh mit fon Derm Blais gutlich Sie darinn jum besten ju furdern , bnd bch umb vofern willen gutwilligk und fruntlich gegen Inen zu erzaigen, daran tutt fr uns nicht mynder zu gefallen, dann ob es Unfer felbe fache were Wir wollen es auch omb veh gern verschulden. Datum am Sontag nach Affumptio. Mar. Anno rl. Lyrquinto. 1475. Inscriptio. Den Ersamen Wifen Unfern gutten Frund Burgermienstern und Ratt ju Wimpffen.

Thef. VXIII.

Ex hisce ergo quam luculentissime colligi potest, Curias Superiores nullam involvere jurisdictionem in voluntarie illas eligentes. Quid enim quæso! clarius est, quam quod id, quod precibus abaliquo experitur, siat sine obligatione sive subjectione? alioquin modo dicti Ordinis Teutonici Magistri Judicium Mergethemiense agnoscere teneretur Jurisdictionem Curiæ Wimpinensis, quod absurdissimum: In propatulo enimest, quod par in parem non habeat Imperium. 1, 3, in sin, 1, 4.

carus mens

medini E.

rac in canfa

S NB. fejs

on Raten

blite Obers

adversatur

medietate.

2. Cap. 18.

nis spettan-

fint libers,

m Curiis

uc com-

int, nec

ex Actis

Cariana

maleis

ben.

edel

11903

a und

sic log

tepll fin

II, Deter

fanns z, Ele-

us Curia urisdictio»

tiam fatus

Can eniz

maximum

ff. de recept. qui arbitr. recept. l. 58. ff. de Judic. l. 13. S. 4. ff. ad SCtum Trebell, Nov. 23. Cap. 4. multo minus inferior in superiorem ullam sibi arrogare aut exercere possit potestatem & jurisdictionem ; id quod tamen fieret, si Curiæ Majores aliquam involverent Jurisdictionem ; si quidem ex supra dictis elucet, quod potentissimi etiam principes illas consultaverint. Similem rationem habere videntur Magdeburgi & Hallarum Saxonicarum amplissima quondam instituta tribunalia, ad quæ olim Polonicæ, Bohemicæ, Marchiæ Misnensis urbes complures provocarunt, Conring D. de judic. Reip. Germ. Thef. 94. Sub fin. & Tr. de Orig. Jur. Germ. Cap. 32. Stryk Uf. Mod. ff. Lib. 49. Tit. 3. f. f. Sieut Rostochium, Stralsundium, aliæque nonnullæ urbes in litibus dirimendis Lubecam solent provocare, Cont. de Orig. fur. Germ. Cap. 28. & Mev. ad fus Lubecense quast. pralim. 2, n. 18. Cothmann Vol. 1. Cons. 3. n. 2. Sic quoque hodie Civitates plures inter se invicem controversias suas dirimere solent. Ita Norimberga judices agnoscit Windesheimum & Weissenburgum ogpida. Schwinfurtum suum Advocatum Regium, sed qui adjungere sibi debet aliquot Scabinos Norimbergenses & Rotenburgenses: Dinckespila Ammannum urbis & Scabinos petitos Nordlinga, Rotenburgo ad Tubram. Secutæ autem harum exemplum funt & aliæ urbes. Namque & Argentina in causis civitatis judices agnoscit Basileam, Wormatiam & Ulmam. Ratisbona Augustam Vindelicorum, Norimbergam & Ulmam, Eslinga in causis Civitatis Consules & Senatum Civitatum Ulma, Heilbronna, & Reutlingæ, Reutlinga vero Consules & Senatum Ulmæ, Eslingæ & Gamundæ Suevicæ, Licet itaque hæ Civitates sibi invicem jus dicant, & una alterius decisioni lites suas committere teneatur, in quo à Curiis Majoribus differunt; in eo tamen cum illis conveniunt, quod eo ipso una alterius Jurisdictioni haud fiat obnoxia.

Thef, XIX.

Sic quoque res sese habet cum ils Civitatibus, quæ per statutum vel consuerudinem usurpant das Zugrecht, i. e. quando una Civitas apud aliam Consilium quærit & consulit, als Uberlingen gen Rotweil,

ff. ad SCture allan libi d quod taonem ; fi ncipes illas debutgi & unalia, ad complutes Sm. & Tr. Tat. 3. 1. f. in litibus Germ, Cap. nn Val. I. icem confcit Winm Adro-Notim-\$ Sc2 otem

Ainga in nonne, & Esligez & indiane, i Curiis so info

caulis

arisbo-

etotom rel ena Civitas e Notroril, non pon Stockach gen Zell, von Nimwegen gen Hach, von Bern gen Grenburg im Briggam. Sumitur autem vocabulum Bug hic pro appellationis quodam genere five pro consultatione. Quando igitur tales Civitates apud alias Civitates pares de sententia, quam tulerunt, cognosci patiuntur, eo ipso una alterius Jurisdictioni minime subjicitur, sed id fit magis in vim consultationis & arbitrariæ prorogationis, Mev. ad fus Lub. gu. pr. 2. n. 17. & segg. Struv. D. de furisd. prorog. Cap. 3. Th. 4. quam appellationis, cum hæc ad superiorem & non parem dirigi soleat : Hincillæ appellationem talem recipientes nec compulsoriales nec Inhibitiones decernere, nec exequi possunt, cum par in parem non habeat Imperium, l. 4. ff de recept, qui arbitr. recept. sed quæcunque ejus generis requiruntur, in Camera Imperiali imperrari debent. Thomas Michael D. de Jurisd. 7h. 36. Sic olim & Graci ad peregrina subsellia ob distidentiam mutuam provocarunt, Besold. Discurs. Juridic. Polit. de Appellationibus Cap. IV. n. 2. Nec non Helvetii in controversiis publicis componendis eandem usurpant judiciorum rationem, Josias Simlerus z. de Rep. Helvet. fol. 141. b. apud dict. Besold. Loc. cit. Sed absonum foret, talibus, ad quæ instituitur provocatio, subselliis attribuere jurisdictionem in hosce populos. Ita & Civitas Helmstadiensis Anno 1364. à Senatu Magdeburgico regata fuit; ut de damno 4658. marcarum à Brunsvicensibus sibi dato, cognosceret ac judicaret. Ejusdem Civitatis judicium non multo post ab Ernesto Halberstadensi Episcopo, Schöningenses de damno 300, marcarum sibi illato accusante, requisitum fuit. Henr. Meibom. Orat, de Orig. Helmstad. Opusc. p. 549. apud Kemmerich D. de prorogatione furisd, not, ad S. 18, lit. e. Quoties porro Consilia ab Academiis expetuntur? Num exinde Jurisdictionem sortiuntur in cos, qui se confulunt. Senatus Civitatis Imperialis Giengensis in causis dubiis solet consultare Magistratum Ulmensem; Sed num ille ideo hujus Jurisdictionem agnoscere tenetur ? Ad exemplum Universitatum Scabini, qui judiciis affident, nec tamen judices funt, sed consulendo solum lucem ingenii porrigunt judicibus vel litigatoribus, Brummer de Scab C. 9. S. 4. fzpius consultantur, quorum auctoritas tanta est, ut, quod de jure respondent, velut oraculum celebretur. Hinc eorum pronunciationes s. responsa, que Weigthumb dicuntur, adhuc hodie magni aftimantur. Ac At nec hi ulla gaudent jurisdictione, teste Brummero l. c. sed ejusdem fere sunt auctoritatis, cujus veteres JCti, qui judicibus de jure solummodo principis auctoritate respondebant. Cum itaque jam satis demonstratum sir, quod Curiis Superioribus, quippe quæ ex mero saltem arbitrio ad sententias ferendas eligebantur, ac Scabinorum & Academiarum instar consultabantur, nulla plane competierit jurisdictio in eos, à quibus suerunt consultæ; hinc subssisto. Coronidemque Dissertationi impono. Tu vero, Benevole Lector, si quæ judicio Tuo minus congrua viderentur, pro Tua animi æquitate emendabis, idque, quod melius explanari potuisser, supplebis. DEO interim Ter

Optimo Maximo sit laus, honor & gloria in sempiterna Secula.

NOBILISSIMO DOMINO RE-SPONDENTI SUO, AUTORI DISSERTATIONIS,

S. P. D.

PRÆSES.

SIc redit ad TE, quod ante TUUM fuit, publica etiam hac epistola: Sic TUA, quam interpolare nulla ratione, cujus nec lineolam varias ob causas mutare volui, TIB1 hoc ipso redditur dissertatio. Unam personam quoad cardinem rei defendenda tantisper TEcum sustinere fas erit; nec ergo laudari istam

10

istam à me, nec desiderari in ea aliqua pro prasenti circumstantiarum situ conveniet. Dedisti specimine hoc ex chartis publicis rarioribus momenta rerum quadam non unicuique obvia, verum talia, qua gustum juris Germanorum proprii, à Germanorum plerisque adeò neglecti, produnt, qua intelligenti. bus amplam meditandi causam suggerunt, quin imo qua quoque pendentibus ipso facto summi momenti litibus, quod ad decisionem earum adtinet, pondus addunt insigne. In argumentis ergo talibus, per do. ctores non adeo tritis, vel voluisse, ne dicam fontes decidendi minime postremos adiisse, sat erit. Qua bene, apteque posita & conquisita proinde hic sunt; ista TUÆ diligentia, TUI ingenii fructus amplectetur Lector. Sin autem nonnulla adjecta forent, qua ad palatum uniuscujusque non adapta. ta, qua longius temporis spatium ad elaborandum forte requisivissent, qua ipse ego alio binc inde ordine, qui arbitrarius est, tractavissem, si quadam, aliis visa omnino ad rem facientia non ita plene ta-Eta; Ipse TU partim optime alia, quod novi, occassone supplebis emendahisque, (dignum enim est argumentum disquisitione exacta) partim & in rerum prasentia mascule, ut spem concepi, defen.

des.

send

tatio.

lenda

udani

d ejusdem

ure folumm fatis de-

mero fal-

um & Aca. isdictio in

ve Differ.

Tuo mi-

s, idque, im Ter

Nec hac mea me spes fallet; à primis enim des. nostra jurisprudentia fundamentis per TE jactis assiduum TE, alacrem, conjungentem jucundum (i.e. humaniores literas) cum utili ac necessario, & in ordinem ea, qua percepisti, digerentem subinde deprehendi. Age ergo: Institue certamen hoc litera-Fiet deinde, quod speras; atque in peculia. re Pranobilissimi Domini Parentis solatium & decus ejusmodi etiam pramia TE excipient, qua una cum studiis prudenter directis bene compositi merentur mores. Vale. Dab. XVII. M. Septembris, M D CC XXXII. MA

